

skozi samotni gozd proti domu. „Slekel je plašč, slekel bluzo. — mraz ga je objel in ga hotel zopet ovirati s tem, da mu je navdahnil misel, da bi bilo morda vendar bolje, če ne stori — oblekel zopet samo plašč, ga tesno privil k sebi, tipal nekaj časa po ovratniku bluze, ker v temi ni mogel natančno videti, razvil papir, potegnill ven zvezdi, ju pritisnil najprvo s prsti in otipal, če stoje sorazmerno. Nato je izvlekel iglo in nit in vbodel z iglo — —“. „Frajtarja“ so sprejeli domači z velikim veseljem, posebno oče, „star vojak, ki je bil v Bosni“, pa se je moral zelo mlad oženiti, ker je bil Janez njegov prvorojenec, ki je imel polno mlajših bratov in še sestro povrhu. — Toda „frajtarjevo hudodelstvo“ je prišlo na dan in poročnik v Celovcu je odprl knjigo in čital: „Kaznuje se infanterist Janez Hudoklin z edenindvajsetimi dnevi samotnega zapora, ker si je našil doma na božičnem dopustu dve zvezdi in se tako samovoljno povišal. Kazen je v primeri s prestopkom zato tako majhna, ker prizadeti ne taji prestopka in se popolnoma strinja s poročilom domače orožniške postaje“ ... Zgodba je s psihološkega stališča in z ozirom na kompozicijo temeljito pogrešena. — Finžgarjeva gospodarska zgodba „Konjička bom kupil ...“ je najboljša povest v vsej zbirki; odlikuje se po sijajnem slogu. Sučet je sicer star, toda Finžgar ga je obdelal tako, da ne moti. — Tretjo povest, „Na Vrhovih“, je spisal P. Perko. Bralcu se vsiljuje misel, da prvi dve poglavji sploh ne spadata v povest s tem naslovom in da ni Franica nič drugega kot samo „deus ex machina“. Četrto poglavje, ki res opisuje Vrhove, je lepo in tisti migljaji o izboljšanju gospodarskih razmer so prav umestni. — Ivo Trošt je spisal povest „Pod Robom“. Dejanje se razvija gladko, neprisiljeno; proti koncu ga je še malo preveč. Barve so žive, slike jasne. — V Česnikovi samostanski zgodbi „Pater Gervazij“ se mi zdi četrto poglavje čisto odveč; ako bi ga ne bilo, bi bil končni efekt mnogo močnejši. — Jos. Lovrenčič, I. Lavrič in France Bevk so prispevali z verzi — blago srednje vrste.

St. Svetina.

Utva, Kraguljčki. V Trstu, 1915. Založila in izdala knjigarna J. Štoka. M. 80. 46 str. Broš. 80 v, vez. 1 K 20.

„Kraguljčki veseli
so pesem zapeli
črez zimsko poljë.
Náj jo pojò,
sáj ne vedò,
dá nekjé
junáki mrjò.“

To je motto drobni zbirki triindvajsetih pesmic, v katerih je dobro ločiti dve dobi: iz starejše dobe so pesmi lesene, pobarvane, iz novejše pa žive, prirsčne. Le poslušajte, kako štejejo zvezde (str. 24):

1. Skrito v žitu poje muren:
tri, tri, tri, tri, tri.
Zvezdice na nebu šteje:
ena, dve, tri, tri, tri.
3. Oglasi se čuk v topolu
prav zamolklo: sto!
Niso tri le, ni le pet jih,
sto pa bo jih, sto.

2. Prepelica ugovarja:
pet jih, pet je, pet;
ta-le čriček, ta-le muren
le do tri zna štet.
4. Palček-malček raz pečine
buli v nebosklon:
koliko je zvezd, se čudi,
več ko milijon!

5. Zvezdice na nebu gori
se smejó ves čas:
kdor nas hoče prav prešteti,
k nam naj pride v vas.

Takih otroško-naivnih je v zbirki le prav skromno številce. Našim malim še utegnejo ugajati „Kraguljčki“, ki so veseli zapeli pesem čez zimsko ravan; ali pa ona o „prvem krajcu, suhem možičku“, ki je veslal k Miklavžu v sveti raj in se kmalu prismejal ves okrogel. Večina pesmic pa bo težko dosegla svoj namen. „Kdor piše za mladino, ne sme pisati za mladino“, pravi Th. Storm. *Kaj je s tem ročen*

Marija Kmet.

Carniola. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko ... Uredniki: dr. Jos. Gruden, dr. Jos. Mantuani, dr. Sajovic. Nova vrsta. Letnik VI, zvezek 3. in 4. V Ljubljani 1915.

Med članki zadnjih dveh zvezkov glasila Muzejskega društva za Kranjsko, ki se tikajo naše domače zgodovine, čitamo kratko pregledno črtico V. Steske „O Lamberghih“ (str. 81—89). Lambergov kanonikat pri ljubljanski stolnici hrani Rinckolinovo sliko iz l. 1754, na kateri se nahaja deset portretov lamberske rodbine. Podrobnemu opisu slike slede zgodovinski podatki o stari kranjski rodbini Lambergov, ki so zapustili tudi v naši narodni epiki vidne sledove. — Isti pisatelj je priobčil beležko o najstarejšem drevesu na Kranjskem; to je starodavna tisa v Stranah pod Nanosom v župniji Hrenovice, o kateri ljudstvo pripoveduje, da je pod njo pridigoval že sv. Hijeronim (str. 145—147). — Ravnateljstvo idrijskega rudnika nadaljuje z objavo gradiva o tretji okupaciji Idrije po Francozih l. 1809. — Ravnatelj dr. Mantuani je dvignil iz pozabljenosti ljubljanskega rojaka-umetnika Janeza Karla Schütza (roj. l. 1745), ki se je odlikoval na Dunaju kot arhitekt, bakrcrezec razgledov cesarske prestolice in njene bližnje okolice ter kot spreten slikar (str. 140—145). — Zaslužno delo gotovo postanejo Mantuanijeve „Narodopisne študije“, ki jih namerava podati javnosti „v obliki zaokroženih analiz“. Po splošnih uvodnih opazkah, ki so napisane nekam v razdraženem tonu in so vsaj zame mestoma težko umljive, sledi nazorni opis tkanja trakov na roko, ki so „še pred katuani *To p* *jet tak, ki*“ štiridesetimi leti poznali skoraj povsod po Kranjskem. Pred četrtoletjem bila ta domača obrt znana tudi še po vzhodnem Štajerskem. Tehnično izvajanje tkanja trakov je imel g. Mantuani priliko opazovati l. 1912 v Beli Krajini. Na podlagi ohranjenih spomenikov in pismenih poročil skuša pisatelj dognati izvor in starost te primitivne tkalske tehnike. Preko Manessejevega rokopisa iz 14. stoletja, Homerjeve Iliade in šopronjske žare iz hallstattske dobe dospe pisatelj do spoznanja, da je tkanje trakov ostanek prazgodovinske tehnike, „da se sme imenovati človeška praposest“ in da je „tudi pri našem narodu pradavna tradicija in dediščina (162). Slovenski izraz „monge“, priprava za likanje stkanih trakov, je pač nemškega izvira (die Mange); poznajo ga pa tudi romanski jeziki. — Dr. Gv. Sajovic je opisal in s slikami pojasnil podor skalovja v Kokrski debri pri Kranju, ki se je dogodil v večjem obsegu l. 1881 in 1915; obakrat so se podrli globoko izpodmiti in previseči deli stene. — Iz vseučiliške knjižnice v Tübingah je prof. Franjo Bučar objavil Ungradove račune iz l. 1560—1561 za protest. jugoslovansko tiskarno v Urachu. Baron M. Zois je prispeval z dvema člankoma numizmatične vsebine.

Med prirodoslovnimi spisi je imenovati razpravo odličnega našega botanika Alf. Paulina: „Über einige für Krain neue oder seltene Pflanzen und die For-